

ТЕСТ – Димитър Димов и Димитър Талев (12 клас)

08.04.2019, 01:06 ч.

Име ..... Фамилия .....

Клас ..... № .....

ТЕСТ

ЛИТЕРАТУРА – 12 клас

ДИМИТЪР ДИМОВ И ДИМИТЪР ТАЛЕВ

1. Стиховете „**Овде дърво столовите, / столовито, грановито, / гранки му са до небеси, / а корени - сура земя...**“ са епиграф на:

- А) „Под игото“
- Б) „Железният светилник“
- В) „Тютюн“
- Г) „Гераците“

2. Кое от посочените произведения е роман?

- А) „Индже“
- Б) „Гераците“
- В) „Чичовци“
- Г) „Тютюн“

3. Кое от посочените произведения НЕ е роман?

- А) „Чичовци“
- Б) „Железният светилник“
- В) „Под игото“
- Г) „Тютюн“

4. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

- А) Творчеството на Димитър Димов се отличава с остра конфликтност, с интерес към странното и екзотичното.
- Б) Романът „Тютюн“ на Димитър Димов е композиран в две части.
- В) Художественото време в романа обхваща около две години от края на 40-те години на XX век.
- Г) Художественото пространство в романа е обширно – обхваща България и Гърция.

5. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

- А) Водеща тема в творчеството на Димитър Талев е историческата, защото писателят е убеден,

че в миналото на България се намират „корените на съвременността“.

Б) Романът „Железният светилник“ е първа част на историческа трилогия, посветена на Македония.

В) Повествованието в „Железният светилник“ обхваща дълъг период от време - от бягството на Стоян Глаушев от родното му село до сватбата на сина му Лазар.

Г) Основните събития в романа са позиционирани в град Преспа.

6. Заглавието на романа „Железният светилник“ НЕ поражда асоциации, свързани с качеството:

А) сръчност

Б) твърдост

В) устойчивост

Г) стабилност

7. Заглавието на романа „Тютюн“ се превръща в метафора на:

А) партизанските битки за един по-справедлив свят.

Б) промените, които настъпват в България след сгромолясването на аморалния свят на „Никотиана“.

В) борбата на тютюноработниците за социални придобивки.

Г) социалната и нравствена отрова, която руши света и душите на героите.

8. Коя опозиция НЕ е характерна за романа „Железният светилник“?

А) град - село

Б) смърт - безсмъртие

В) дом - път

Г) свое - чуждо

9. Коя опозиция НЕ е характерна за романа „Тютюн“?

А) патриархално - модерно

Б) провинция - столица

В) бедност - богатство

Г) делник - празник

10. В романа „Тютюн“ е интерпретиран проблемът за:

А) мястото и ролята на твореца в общността.

Б) любовта, която пробужда доброто у човека и го преобразява.

В) опустошителната сила на страстта и властта.

Г) връзката между човека и природата.

11. В романа „Железният светилник“ НЕ е интерпретиран проблемът за:

А) мястото на личността в историята на общността.

Б) формирането на българското самосъзнание.

В) природата като част от родното и като българска ценност.

Г) спазването на традициите и за правото на личностен избор.

12. Драмата на ренесансовия творец в романа „Железният светилник“ е разкрита чрез образа на:

- А) Климент Венков
- Б) Аврам Немтур
- В) Лазар Глаушев
- Г) Рафе Клинче

13. Коя характеристика НЕ се отнася за Султана:

- А) безкритично приемане на новото и модерното
- Б) стожер на патриархалния ред
- В) силен и непоколебим дух
- Г) практицизъм и трезв поглед към живота

14. За кой герой от романа „Тютюн“ може да се каже, че свръхамбициите му заличават границите между доброто и злото, достойното и недостойното, моралното и неморалното, принципното и безпринципното:

- А) Павел Морев
- Б) Борис Морев
- В) Стефан Морев
- Г) Макс Ешкенази

15. Общ проблем, интерпретиран в романите „Тютюн“ и „Железният светилник“, е:

- А) отстояването на християнската вяра
- Б) формирането на българско самосъзнание
- В) съхраняването на родовите традиции
- Г) взаимоотношенията между родители и деца

16. Проблемът за ролята на твореца и неговото творчество е общ за:

- А) „Кино“ и „Тютюн“
- Б) „Cis moll“ и „Железният светилник“
- В) „Книгите“ и „Мечтатели“
- Г) „Песента на колелетата“ и „Сиротна песен“

17. Какво е подчертаното изразно средство?

„Мястото беше усойно и диво, но от него се разкриваше хубава гледка към града и долината на реката.“

- А) оксиморон
- Б) метонимия
- В) епитет
- Г) антитеза

18. Какво е подчертаното изразно средство?

„Ти, бабо хаджийке, която цел живот си тънела в богатство и разкош и сега зъзнеш пред студеното огнище, и аз, която чернея в своята младост...“

- А) метафора
- Б) литота
- В) оксиморон

19. Прочетете откъса от романа „Тютюн“ и изпълнете задачите към него:

(...) Ирина - дъщерята на Чакъра, старши стражар от околийското управление, известен на целия град - също вземаше участие във веселието. Тя дори си позволи свободата да поприказва с един приятен и разглезен младеж, който беше дошел в бащиното си лозе ей така, от скука, само за да погледа гроздобера, но не и да работи, и през всичкото време въртеше около показалеца си кордона на кучето от вълча порода, с което ходеше навсякъде. Той беше син на народен представител и спадаше към първенците на града. Но той не ѝ се хареса, защото шегите му бяха много смели. Стори ѝ се, че той не би разсмивал по тоя начин едно момиче от своята среда. Оскърбена малко и потисната от собственото си държане - не трябваше да се смее на остротите му толкова високо, - тя реши да си отиде в къщи. Взе една кошница с десертно грозде и незабелязана от никого, тръгна по пътеката, която извеждаше на стария римски път... Потънала в мислите си, Ирина щеше да отmine, без да види братовчед си Динко - селско момче с шаячни дрехи и цървули, на което Чакъра даваше малко скъпернически безплатна храна и квартира, за да учи в гимназията. Срещу това роднинско благодеяние той го използваше през лятото за полската работа в лозето и тютюневата си нива. (...)

Той бе едро и хубаво момче с руса коса и зеленикави очи, но Ирина се срамуваше от роднинството си с него поради цървулите и шарената торбичка, с които идваше в гимназията. (...)

Римският път излезе на шосето. Като стигна до него, Ирина отпочина малко, после взе тежката кошница в другата ръка и продължи към града. Хълмовете с лозята останаха зад нея. Тя се обърна и хвърли поглед към тях. Мисълта, че и този гроздобер, и това лято, и тази година бяха отминали, без да се случи нещо особено, я накара да почувства тъга. Ирина не можеше да се отпусне, да стане близка в момичетата на съседите, нито да вземе участие в закачките им с ергените от махалата. Те бяха прости, грубовати, дори малко небрежни към външността си - девойки, които не съзнаваха това, защото им липсваше жажда за друг живот. Бащите им бяха дребни занаятчии, разсилни в общината

или майстори в складовете, които допълваха доходите си от някоя тютюнева нива край града, от лозето или от варене на ракия. Тези момичета се показваха на улицата с нальми, невчесани, разхождаха се по площада в пъстри рокли и не мечтаеха за други мъже освен за тия, които ги ухажваха. С дъщерите на интелигентски семейства тя също не дружеше, защото високомерието им я оскърбяваше. Те отговаряха надменно дори на учителите си и ако някоя от тях получеше за срока петорка вместо шесторка, бащата отиваше веднага да иска обяснение от директора. (...)

След малко по шосето мина двуколката на младежа, с когото Ирина бе разговаряла на лозето. Той ѝ се усмихна разсеяно и снизходително. Той също се връщаше в града, но дори през ум не му мина да я покани в двуколката при себе си. До го видят в двуколката с момиче от народа, с дъщерята на обикновен стражар - беше несъвместимо с достойнството му на човек от местните първенци.

Ирина наведе глава. (...) Не бе нито уморена от пътя, нито оскърбена от постъпката на младежа, а само съзна, че и той беше нищожество - едно от тия провинциални нищожества като учителя по пеене с лъснатата от брилянтин коса, който я ухажваше, като неизвестните драскачи, които ѝ изпращаха анонимни любовни писма, като цялата тази паплач от мъже с тъпи лица, с грижливо подстригани мустачки и ярки вратовръзки, която вечер се разхождаше по площада и ядеш семки в киното.

Тя въздъхна. Само веднъж да свърши гимназия и да отиде в София, да се запише в

Медицинския факултет... Ирина знаеше как да живее и какво да постигне. В съзнанието ѝ изпъкна чистият и жълт паваж на „Цар Освободител“, неоновите реклами, които мигат тайнствено в синия здрач, сладкарниците с елегантни мъже и хубави жени по масите, кината с големи екрани, с удобни и меки седалища и е изискана публика, а не с тълпа от гамени, която мирише на чесън и плюе люспи от семки.

А) Още в експозицията на романа Ирина е изобразена като различна от останалите герои. Илюстрирайте с ДВА примера от текста в какво се състои различността ѝ.

Б) В откъса се открояват някои от основните противопоставяния (опозиции) в романа. Посочете ДВЕ от тях.

20. Прочетете откъса от пета глава (II част) на романа „Железният светилник“ от Димитър Талев. Напишете аргументативен текст в обем до четири страници на тема **Образование и българско самосъзнание**. Преди текста отбележете жанра му - интерпретативно съчинение или есе.

Следващата неделя, след църковна служба, влязоха в двора на Стоян Глаушев новият владишки наместник и чорбаджи Аврам Немтур. Те ходеха често заедно из града, поддържаха се в общината, одобряваха взаимно приказката си. Стоян тъкмо се бе прибрал от църква. Излезе да ги посрещне, изненадан и поласкан. Посрещна ги и Султана, но тя не издаваше радостта си, а Стоян не знаеше де да сложи гостите си и де сам да седне.

- Това е новият ни наместник - каза Аврам Немтур. - Сам владиката ни го изпрати.

Знам, знам - не можеше да събере усмивката си Стоян.

Архимандритът каза няколко думи на гръцки и Немтур продължи:

- Той много хвали детето ви. Ходил преди няколко дни при даскал Божи на.

- А, Пазара, Пазара - приподигна се и пак седна Стоян.

- Ходил наместникът в сколията на даскал Божи и видел вашето дете. Видел го, чул го да чете. Наместникът казва, че детето ви може да стане учен човек.

Стоян размаха мълчаливо ръце към Султана - да донесе нещо, да почерпи гостите. Тя му направи знак да не се бърка в тая работа. И Аврам Немтур повече в нея гледаше, като говореше за Пазара:

- Е, харно, ама такова ербап дете много нещо нема да научи у даскал Божи. Каквото е научило досега, това е сичко. Наместникът казва да го дадете в елинската сколия. Там има по-голема наука. Такова дете не бива да се изоставя. Наместникът казва, че ще пише на владиката и като свърши вашето дете тукашната сколия, те ще го пратят в още по-голема сколия, може чак в Атина да го пратят да се учи.

Наместникът слушаше мълчаливо и поклащаше одобрително глава. Стоян цял се бе изчервил от удоволствие и бащинска гордост - такива хубави думи чуваше за своя Лазар; но такова си е и детето, за него само добро се говори. Султана стоеше до вратата - в присъствието на мъже тя не биваше да сяда и още повече при такива знатни гости. Да, такъв беше нейният Лазар, но тя се заслушваше в думите на чорбаджи Аврама и неволно търсеше зад тях нещо друго, нещо недоизказано. Само затова ли бяха дошли тия двама мъже - тя и без това бе решила да даде Пазара в елинското училище, нямаше да спира детето си насред път.

Наместникът пак продума нещо. Аврам кимна и продължи:

- Какво ще кажеш, майстор Стояне... то що има за казване, вземи и още утре заведи детето си в елинската сколия. Много и много по-добре е там. Ти нищо нема да плащаш за учението му и

книги ще получи детето.

- Е харно, харно, чорбаджи Авраме... ние со жената говорихме... и тя иска в елинското школо... аз, знайш ли... в църквата, като пеят на гръчки, нищо не разбирам, а повеке на гръчки пеят и аз така си стоя. Ако пеят на славянски, колкото малко да е... и него аз много не разбирам, но се разбирам, наше си е и ми е мило, да ти кажа. Моят Лазе...

Султана прекъсна мъжа си от страх да не би той да сбърка нещо:

- Ние и преди това решихме да го дадем в елинското школо. При даскал Божиана той сичко изучи. Сега Лазар помага на даскала, учи другите деца...

- Да, наш Лазе учи другите деца... - повтори Стоян.

- За плащането - продължи Султана, - ние ще си дадем колкото е нужно. И за книги, и за сичко. Дал е господ.

- Лесно, лесно - смръщи пренебрежително вежди Немтур и се обърна към Стояна: - А ти, майстор Стояне казваш за нашето. Нашето, знам, ама друго си е гръчкото; те, гърците, во сичко са къде-къде по-напред от нас. Ето, детето ти, ако върви така, може и в Атина да отиде, та чак и владика може да стане. Да имах аз син - хич нямаше да му мисля. Но ето господ само едно момиче ми даде. (...)

Гостите скоро си отидоха. Не минаха няколко минути и в двора на Стояна Глаушев влезе Климент Бенков. (...)

- Кажи, съседе - започна Климент Бенков още сядайки, - какъв ветър ги доведе у тебе тия двама люде... Не съм ги виждал други път в двора ти.

Стоян побърза да се похвали:

- Дойдоха за Лазара. Хвалиха го много. Казаха да го дадем в елинското школо. По-голема наука да учи. Голем човек ще стане наш Лазар, тъй казаха те.

- И ние си бехме решили да го дадем веќе в елинското школо - каза Султана. - Той веќе сичко научи у даскал Божиана. И твоят Андрея. Те нели заедно вървят.

- Тия двама люде, ще ви кажа аз - викна Климент Бенков, - не са дошли за добро в къщата ви. И тоя фанариотин, архимандритът, не е дошъл за добро в Преспа. (...)

- Те са дошли - продължи Бенков, без да ги слуша, - дошли са да вземат детето от ръцете ви, те искат да го направят грък!

- Ха - кривна врат Стоян, - грък!...

- Така да си знайте. Аз знам защо е дошъл в Преспа новият наместник, знам какво мисли, какво крои той, а Аврам Немтур е негово мекере. Те ви залъгват и ще ви вземат детето. Може да стане вашият Лазар голем човек, но не за вас, а за них. Тъкмо защото е такова дете, знам го аз, те искат да ви го вземат, да му вземат душата.

- Мой Лазар грък нема да стане! - закани се някому Стоян и отсече с ръка.

- Нема да стане... ти само им го дай. Той е още дете, ще се повлече по них. Те, фанариотите, с памук ти изпиват кръвта. Нема да усетиш. Нема... (...)

- Така. Слушай сега. Моят Андрея и вашият Лазар ще отидат да се учат в Охрид. Чакай сега. Знаем аз, научих сичко. Там е най-хубавото школо. Даскалите се наши люде и от учени по-учени. Най-голема наука се учи там. На елински се учи и на славянски, ама даскалите са наши люде. А тука? Единият даскал е влах, а другият е арнаутин, погърчен арнаутин.

- Аврам Немтур каза, че после ще го пратят Лазе другаде, на още по-големо школо, може чак в Атина да го пратят.

- Ето, виждаш ли, Султано? Там, в Атина. Като се скрие - нема да те познай и ти нема да

познайш детето си. Не, не, не! Лазар и Андрея ще идат в Охрид. (...)

Отговори на теста - Димитър Димов и Димитър Талев

1. Б); 2. Г); 3. А); 4. В); 5. Б); 6. А); 7. Г); 8. Б); 9. Г); 10. В); 11. В); 12. Г); 13. А); 14. Б); 15. Г); 16. Б); 17. В); 18. А);

19. Възможни отговори: А) Ирина се срамува от произхода си и от селските си роднини, отвращава се от бедността, презира другите момичета заради неугледното им облекло и липсата на големи стремежи. Отчуждена е от съучениците си, не ѝ допада еснафската атмосфера на малкия провинциален градец. Мечтае да продължи образованието си, да живее в столицата, да общува с хайлайфа.

Б) град - село; столица - провинция; бедност - богатство; красиво - грозно; амбициозност - пасивност;

20. Интерпретативно съчинение или есе.

@bgmateriali.com